

цінностей демократичної, правової держави - прав і свобод людини та їх гарантій, що визначають зміст і спрямованість діяльності України. Судді наділені певною владою, і тому на них покладено дуже велику відповідальність. Часто вони буквально виступають вершителями майбутнього. Однак, влаштуватися на роботу суддею дуже складно: для цього потрібно відповідати безлічі критеріям: мати чималий успішний досвід роботи юристом, пройти різні перевірки, скласти іспити і тільки потім потрапити на розгляд комісії, яка приймає рішення про обрання суддів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44 № 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68 № 586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.142 № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143 № 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532 № 2680-VIII від 07.02.2019, ВВР, 2019, № 9, ст.50 № 27-IX від 03.09.2019, ВВР, 2019, № 38, ст.160)
2. Закон України Про судоустрій і статус суддів від 02.06.2016 № 1402-VIII (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 679-IX від 04.06.2020, ВВР, 2020; № 42, ст.348; № 950-IX від 03.11.2020; № 1417-IX від 27.04.2021, ВВР, 2021; № 30, ст.238; № 1473-IX від 21.05.2021; № 1629-IX від 13.07.2021)
3. Закон України Про Конституційний Суд України від 13.07.2017 № 2136-VIII (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 524-IX від 04.03.2020, ВВР, 2020, № 38, ст.279; № 1135-IX від 26.01.2021)
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. - 2-ге видання. - К.: Алерта; КНТ; ЦуЛ, 2010. - 520 с.
5. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. - Х.: ТОВ "Одіссей", 2008. - 432 с

МІРОШНИК Л.О.,

студент 2 курсу Навчаль-наукового інституту №3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

ЧИЖОВ Д. А.

доцент кафедри конституційного права і прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРАВА ЛЮДИНИ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ ТА МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Право на охорону здоров'я є одним з соціальних прав людини і громадянина, тому що здоров'я - це благо, яке невідривно пов'язане з людиною. Держава покликана забезпечувати та охороняти права громадян в різних сферах життєдіяльності, а особливо мають гарантуватися всі необхідні умови надання

ефективної медичної допомоги, тому що здоров'я нації - це гарантія майбутнього всієї держави.

Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.

Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм.

Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності.

Життя і здоров'я людини – найвищі цінності. У сучасному світі вони є по суті інтегрованим показником розвитку суспільства. Проголошені у Загальній декларації прав людини, Конвенції ООН про права дитини, Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, інших міжнародних документах, вони знайшли закріплення на конституційному рівні у більшості цивілізованих країн світу.

Вимоги міжнародних стандартів знайшли відображення в Конституції України, у якій зазначено, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.

19 листопада 1992р. Верховна Рада України прийняла "Основи законодавства України про охорону здоров'я". Вони охоплюють найважливіші засади в галузі охорони здоров'я, визначають права і обов'язки громадян, встановлюють державні гарантії щодо юридичного захисту громадян, визнають політику світового співтовариства в галузі охорони здоров'я. Охорона здоров'я визначена пріоритетним напрямом діяльності суспільства та держави. Держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя.

Право на охорону здоров'я та медичну допомогу згідно з чинним законодавством має комплексний характер і передбачає:

- життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та соціальне обслуговування і забезпечення, які є необхідними для підтримання здоров'я людини;
- безпечне для життя і здоров'я людини довкілля та санітарно-епідемічне благополуччя території і населеного пункту, де вона проживає;
- безпечні і здорові умови праці, навчання, побуту та відпочинку;
- кваліфіковану медико-санітарну допомогу, включаючи вільний вибір лікаря і закладу охорони здоров'я;
- достовірну та своєчасну інформацію про стан свого здоров'я і здоров'я населення, включаючи існуючі і можливі фактори ризику та їх міру;
- участь в обговоренні проектів законодавчих актів та управлінні охороною здоров'я, проведенні громадської експертизи з цих питань,

- правовий захист від будь-яких незаконних форм дискримінації, пов'язаних із станом здоров'я, відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди та оскарження неправомірних рішень і дій працівників, закладів та органів охорони здоров'я;
- можливість проведення незалежної медичної експертизи у разі незгоди громадянина з висновками державної медичної експертизи, застосування до нього заходів примусового лікування та в інших випадках, коли діями працівників охорони здоров'я можуть бути ущемлені загальновизнані права людини тощо.

Охорона здоров'я в Україні забезпечується державним фінансуванням відповідних програм, створенням умов для ефективної і доступної для всіх громадян медичної допомоги. Державні, комерційні, громадські або інші установи, організації, підприємства посадові особи та громадяни зобов'язані забезпечити пріоритетність охорони здоров'я у власній діяльності, не завдавати шкоди здоров'ю населення і окремих осіб, у межах своєї компетенції надавати допомогу хворим, інвалідам та потерпілим від нещасних випадків, сприяти працівникам органів і закладів охорони здоров'я в їх діяльності тощо.

Уповноважений з прав людини вважає за необхідне відмітити, що останнім часом держава вживає заходів щодо поліпшення стану охорони здоров'я та медичної допомоги. Так, заслуговує підтримки впровадження Міністерством охорони здоров'я України цільових програм, таких як:

"Планування сім'ї", "Довгострокова програма поліпшення становища жінок, сім'ї, охорони материнства і дитинства ", "Діти України ", "Безпечне дитинство ", "Цукровий діабет ", Національна програма імунопрофілактики населення. Національна програма профілактики СНІДу, Національна програма профілактики захворювань та підтримки здорового способу життя населення України тощо.

Разом з тим, як свідчать статистичні дані, моніторинг звернень до Уповноваженого з прав людини, стан здоров'я населення України погіршується. Його сучасний рівень безпосередньо пов'язаний з вкрай низьким матеріальним становищем більшості людей, незадовільними умовами праці й побуту, неякісним, незбалансованим харчуванням, нездоровим способом життя, слабким розвитком фізичної культури, поширенням шкідливих звичок (тютюнопаління, алкоголізм, наркоманія і токсикоманія), використанням застарілих, екологічно небезпечних технологій на виробництві, браком ефективних засобів знешкодження шкідливих речовин і захисту від них, техногенним забрудненням навколишнього середовища, а також труднощами адаптації людей до нових соціально-економічних умов. Ускладнюють ситуацію наслідки найбільшої в історії людства екологічної катастрофи – аварії на Чорнобильській АЕС.

Водночас, за оцінками фахівців, потреби населення в медичних послугах задовольняються лише на 30%. Не виконуються у повному обсязі національні програми у галузі охорони здоров'я. Недосконалість механізмів контролю за дотриманням прав людини в галузі охорони здоров'я, юридична безвідповідальність багатьох медичних працівників унеможливають належний захист прав пацієнтів. Відсутність інформації про досвід інших країн у вирішенні

питань захисту прав пацієнтів та лікарів, необізнаність населення України щодо своїх прав та свобод у сфері медицини створюють підстави для зловживання основними правами пацієнтів, які передбачаються Лісабонською декларацією та Європейською декларацією прав пацієнта.

З точки зору цивілізованого суспільства основними показниками, які визначають діяльність системи охорони здоров'я, є доступність та якість медичної допомоги, і вимоги до цих основних показників постійно висувують громадяни більшості розвинутих країн. Амстердамська декларація Європейського бюро ВООЗ у сфері прав пацієнтів визначили доступність і якість медичних послуг як основні соціальні права громадян, які мають максимально реалізовувати європейські держави у своїх системах охорони здоров'я. Крім політичного і соціального підґрунтя цих вимог, реалізація державою права громадян на доступність і якість системи охорони здоров'я визначає також рівень цивілізованості самої держави. Для України забезпечення доступності медичної допомоги може стати одним із важливих критеріїв, від яких залежить її вступ до ЄС.

Отже, право на охорону здоров'я притаманне людині від народження, реалізується кожним щодня, охоронюване державою та має систему для захисту порушеного права. Право на здоров'я як особисте немайнове право полягає в сукупності можливостей фізичної особи вільно на власний розсуд визначати свою поведінку щодо індивідуального здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Конституція України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 07.11.2021)
2. Українська Гельсінська спілка з прав людини URL: <https://helsinki.org.ua/articles/pravo-na-ohoronu-zdorov-ya/> (дата звернення 07.11.2021)
3. Павловська Н. В. Теорія та практика захисту моральних благ цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. В. Павловська. Харків, 2002. – 212 с.
4. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/> (дата звернення 07.11.2021)
5. <http://www.uapravo.com/> (дата звернення 07.11.2021)